

A 1742/tillväxt

Käsittelijä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee
**jäsenehdotusta rinnakkaisten alojen ammattikoulutusten ja
ammattipätevyiden vastavuoroisesta tunnustamisesta**

Ehdotus

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tekee sopimuksen korkea-asteen tutkintojen automaattisesta vastavuoroisesta tunnustamisesta noudattaen samoja periaatteita kuin Baltian ministerineuvoston ja Benelux-liiton vastaavanlaisissa sopimuksissa.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto käynnistää vuoropuhelun Baltian ministerineuvoston ja Benelux-liiton kanssa siitä, voitaisiinko Pohjoismaiden, Benelux-maiden ja Baltian maiden kesken solmia sopimus korkea-asteen tutkintojen automaattisesta tunnustamisesta.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto selvittää, onko mahdollista kehittää myös säännellyissä ammateissa edellytetyn ammattipätevyiden vastavuoroista tunnustamista varten järjestelmä, jollaisen Baltian ministerineuvosto ja Benelux-liitto ovat jo luoneet.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto kehittää välineitä, joiden avulla käynnistetään yhteistyössä pohjoismaisten toimialajärjestöjen kanssa prosessi myös toimialojen omaan sääntelyyn perustuvien ammattipätevyysien tunnustamiseksi.

Taustaa

Automaattinen vastaavien alojen tutkintojen ja ammattipätevyiden tunnustaminen poistaa huomattavan rajaesteen Pohjoismaiden väliltä. Näin päästään eroon erilaisista tunnustamismenettelyistä, tehostetaan hallintoa ja parannetaan työllisyyttä.

Tällä hetkellä ongelmia aiheuttaa säänneltyjen ammattien toisistaan poikkeava sääntely eri maissa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vaikka tietyn koulutuksen suorittaminen täyttää vaatimukset yhdessä maassa, se ei välttämättä täytä niitä muissa Pohjoismaissa.

Nykyisin yksittäiset viranomaiset joutuvat tekemään arvion henkilön koulutus- ja ammattitaustasta säänneltyjä ammatteja koskevan lainsäädännön pohjalta. Viranomaisen voi vaatia hakijalta lisäkoulutusta tai ammattikokemuksen kartuttamista.

Nämä vaatimukset saattavat olla käytännössä niin mittavia ja asian käsittely niin monimutkaista ja pitkäkestoista, että prosessi vastaa hakemuksen hylkäämistä.

Pelkästään Ruotsin ja Tanskan välillä tunnustamisprosessin monimutkaisuus estää noin 25 000 ihmisen työmatkaliikenteen Juutinrauman yli. Tämä on yksi Damvad Analyticsin vuonna 2017 laatiman raportin ”Samhällsekonomisk analys av gränshinder – Kostnader för Greater Copenhagen” johtopäätöksistä.

Raportissa kerrotaan myös, että monet tutkimukset ovat osoittaneet, miten paljon hyötyä tehostetuista tunnustamismenettelyistä olisi koko yhteiskuntataloudelle. Ruotsin elinkeinoelämän keskusliiton Svenskt Näringslivin vuonna 2016 laatimassa raportissa todetaan, että kaksi konkreettista ehdotusta ulkomaisen työvoiman osaamisen tunnustamisen vauhdittamiseksi kasvattaisi Ruotsin tuotannon tasoa 350 miljoonan Ruotsin kruunun verran ja lisäisi verotuloja 200 miljoonaa Ruotsin kruunua. Copenhagen Economics -konsulttiyrityksen vuonna 2012 tekemän tapaustutkimuksen mukaan koulutusten tunnustamiseen liittyvien keskenään erilaisten ehtojen ja muiden työmarkkinaesteiden poistaminen lisäisi alueen työllisyyttä 700 hengellä, minkä yhteiskunnallinen lisäarvo olisi 300–400 miljoonaa Tanskan kruunua vuodessa.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta suhtautuu myönteisesti keskiryhmän ehdotukseen, mutta toteaa, että on tehtävä ero (korkea)koulutuksen ja ammatillisen pätevyyden antavan koulutuksen välillä. Lisäksi on tehtävä ero laillistettujen/auktorisoitujen ammattinimikkeiden ja toimialojen itse suojaamien ammattinimikkeiden välillä. Maiden lainsäädäntöviranomaisilla on hyvin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa viimeksi mainittuihin, vaikka kuhunkin toimialaan voidaan pyrkiä vaikuttamaan ja niiden edustajien kanssa voidaan käydä neuvotteluja.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaesteneuvosto kävi vuoden 2016 aikana useaan otteeseen vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten kanssa. Näissä kokouksissa ilmeni, että toimialojen edustajat olivat kiinnostuneita yhteistyöstä estääkseen haitallisia rajaesteitä synnyttävää toimialakohtaista sääntelyä. Rakennusala pidettiin sopivana pilottialana, jolla voitaisiin käynnistää tämäntyyppistä rakentavaa työtä. Asian seuranta on nyt Pohjoismaiden ministerineuvoston vastuulla (koulutussektori).

Tutkintojen automaattiseen tunnustamiseen liittyen sekä Baltian ministerineuvosto että Benelux-liitto ovat vuoden 2018 aikana solmineet sopimuksen toistensa tutkintojen automaattisesta tunnustamisesta. Tätä on edeltänyt monivuotinen työläs validointityö ja jatkuva täydennystarve. Se johti lopulta järjestelmiin turhautumiseen ja oivallukseen siitä, että vaikka koulutukset eroavatkin toisistaan, ovat naapurimaiden vastaavat koulutukset laadullisesti hyväksyttäviä. Ministerit solmivat siten pikeminkin luottamukseen kuin valvontaan perustuvan sopimuksen.

Benelux-liitto on tämän myötä ilmaissut kiinnostuksensa laajentaa sopimusta kattamaan myös Baltian maat ja ehkä myös Pohjoismaat.

Baltian maat aloittavat samalla työn löytääkseen toimintavan myös säänneltyjen ammattipätevyysien automaattiseksi tunnustamiseksi. Työn tiedetään olevan laajaa ja ongelmallista, mutta asiaan halutaan löytää ratkaisu sekä Baltian maissa että Benelux-maissa.

Arjeplogin sopimusta sekä Pohjoismaiden pitkiä yhteistyöperinteitä ja maiden välillä vallitsevaa järjestelmiin kohdistuvaa hyvää luottamusta ajatellen valiokunta on sitä mieltä, että myös Pohjoismaissa – Baltian ministerineuvoston ja Benelux-liiton tavoin – on hyvinkin mahdollista solmia luottamukseen perustuvia sopimuksia ensi sijaisesti teoreettisen korkeakoulutuksen alalla, mutta jatkossa voidaan tarkastella myös mahdollisuutta tunnustaa säänneltyjä ammattipätevyyksiä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston liikkuvuuden toimintasuunnitelmassa 2019–2020 lukee, että ”työ koulutusten, ammattipätevyysien ja auktorisointien vastavuoroisen tunnustamisen varmistamiseksi viedään päätökseen, jolloin Pohjoismaissa annettava samanarvoinen koulutus tunnustetaan mahdollisimman pitkälle automaattisesti”.

Valiokunta ottaa ilahtuneena huomioon ministerineuvoston pyrkimykset ja pitää sen vuoksi tätä Pohjoismaiden neuvoston ehdotusta hyvänä asiaa puoltavana muistutuksena.

Valiokunta edellyttää myös, että tutkintojen automaattinen tunnustaminen ja jatkossa ehkä myös ammattipätevyysien tunnustaminen on EU:n tavoitteiden suuntainen. Lisäksi se, että Baltian ministerineuvosto on voinut solmia asiasta sopimuksen vuonna 2018, merkitsee myös, ettei Pohjoismailla ole EU-lainsäädäntöön liittyviä esteitä tehdä samoin.

Saadakseen ehdotukselle laajan kannatuksen Pohjoismaiden neuvoston Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta lähetti mietinnön lausuntokierrokselle Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnalle. Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta käsittelee asiaa kesäkuussa 2019 ja päätti puoltaa mietintöehdotusta. Valiokunnan mielestä on kuitenkin tärkeää selventää, mitkä tutkinnot hyväksytään automaattisesti joihin nyt (esimerkiksi Arjeplogin sopimuksen nojalla). Lisäksi se huomautti, että toimialat on tärkeää osallistaa työhön, jota tehdään toimialojen itse sääntelemien ammattien parissa.

Helsingissä tiistaina 3. syyskuuta 2019

Eveliina Heinäluoma (sd)
Freddy André Øvstegård (SV)
Helge André Njåstad (FrP)
Heli Järvinen (vihr.)
Joakim Strand (r.)

Maria Nilsson (L)
Mikael Staffas (Lib)
Nils Aage Jægstad (H)
Pyry Niemi (S)
Ruth Mari Grung (A)

Juhana Vartiainen (kok.)
Linda Ylivainio (C)
Lulu Ranne (ps.)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)
Stein Erik Lauvås (A)
Torhild Bransdal (KrF)